

Utrikesförvaltningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2016 att ge utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2016/17:1 utgiftsområde 1 och motioner i de delar som rör utrikesförvaltningen.

I detta yttrande väljer utskottet att lämna synpunkter på anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 och på följande kommittémotioner i de delar de rör anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m.:

2016/17:2223 av Jonas Millard m.fl. (SD), 2016/17:2848 av Tuve Skånberg m.fl. (KD), 2016/17:3285 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 1, 2016/17:3411 av Per-Ingvar Johnsson och Johan Hedin (C) och 2016/17:3429 av Tina Acketoft m.fl. (L). Utskottet lämnar dessutom synpunkter på de enskilda motionerna 2016/17:2533 av Jabar Amin m.fl. (MP), 2016/17:2574 av Anders Hansson (M) och 2016/17:2853 av Tuve Skånberg (KD). Dessa motioner rör Sveriges representation i andra länder.

I yttrandet finns en avvikande mening (C) och fem särskilda yttranden (M, SD, V, L och KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen anvisar drygt 7 379 miljoner kronor för 2017 till anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Anslaget får användas för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Utrikesrepresentationen bestod den 1 augusti 2016 av 104 utlandsmyndigheter, varav 89 ambassader, 8 konsulat samt 7 representationer och delegationer. Fyra ambassader är under etablering (Beirut, Lima, Manila och Tunis). Dessutom har Sverige drygt 350 honorärkonsulat.

Från och med den 1 januari 2000 t.o.m. den 1 augusti 2016 har regeringen beslutat att öppna 25 ambassader, 5 karriärkonsulat och en delegation. Under samma period har regeringen beslutat att stänga 21 ambassader och 7 karriärkonsulat.

Motionerna

Anslagsfrågor

Sverigedemokraterna föreslår i kommittémotion 2016/17:2223 av Jonas Millard m.fl. bl.a. att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 350 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Kristdemokraterna föreslår i kommittémotion 2016/17:2848 av Tuve Skånberg m.fl. bl.a. att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 186,7 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Moderaterna föreslår i kommittémotion 2016/17:3285 av Andreas Norlén m.fl. yrkande 1 bl.a. att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 138,7 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Centerpartiet föreslår i kommittémotion 2016/17:3411 av Per-Ingvar Johnsson och Johan Hedin bl.a. att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 265,7 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. I motionen avvisas flertalet av de av regeringen förslagna anslagsförändringarna med bäring på utrikesförvaltningen.

Liberalerna anför i kommittémotion 2016/17:3429 av Tina Acketoft m.fl. bl.a. att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 24,5 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Sveriges representation i andra stater

I motion 2016/17:2533 av Jabar Amin m.fl. (MP) föreslås att ett svensk konsulat bör upprättas i staden Erbil i irakiska Kurdistan.

I motion 2016/17:2574 av Anders Hansson (M) framhålls vikten av ett utökat samarbete mellan Sverige, Danmark och Norge när det gäller ambassader, representationer, delegationer och konsulat.

I motion 2016/17:2853 av Tuve Skånberg (KD) yrkas att regeringen bör omlokalisera Sveriges ambassad i Tel Aviv till västra Jerusalem.

Utskottets ställningstagande

Sveriges representation utomlands är en viktig fråga för vårt lands utrikes-, säkerhets-, bistånds- och näringspolitik. Enligt utskottet är en väl rustad utrikesförvaltning, både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen, en förutsättning för att kunna vidmakthålla relationer som ligger till grund för samarbete på viktiga områden och för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender i världen. För att uppnå effektivitet och kontinuitet i en modern utrikesförvaltning är det också viktigt att slå vakt om Utrikesdepartementets möjligheter att såväl behålla som rekrytera personal med olika kompetenser.

Kabinettssekreterare Annika Söder informerade den 13 oktober 2016 utskottet om Utrikesdepartementets ekonomi och utrikesförvaltningens utveckling. Av informationen framgick att den ekonomiska situationen i dagsläget kan betraktas som stabil. Kabinettssekreteraren angav att utrikesförvaltningen löpande arbetar med effektivisering av verksamheten och att man tar hänsyn till vissa besparings- och produktivitetskrav i planeringen för 2017. Av sistnämnda skäl undersöktes möjligheterna att minska kostnaderna för fastigheter och personal. Kabinettssekreteraren uppgav även att det kan bli aktuellt med nedläggningar av utlandsmyndigheter och att hon i så fall skulle återkomma till utskottet med information.

I motioner föreslås att ett svenskt konsulat bör upprättas i staden Erbil i irakiska Kurdistan och att Sveriges ambassad i Tel Aviv bör flyttas till västra Jerusalem. Utrikesutskottet vill med anledning av motionerna påminna om att beslutskompetensen enligt regeringsformen ligger hos regeringen eller hos de myndigheter som ligger under regeringen när det gäller frågor som rör Regeringskansliets och utrikesförvaltningens organisation och fördelningen av resurser inom utrikesförvaltningen. Utskottet vill dock understryka vikten av att regeringen löpande samråder med riksdagen om den strategiska utvecklingen av Sveriges utrikesrepresentation. Att öppna och stänga en utlandsmyndighet påverkar Sveriges internationella relationer och medför kostnader. Det är därför viktigt att sådana beslut är långsiktiga och bygger på väl förankrade strategier. Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringen bör återkomma till utskottet med mer information om eventuella förändringar av utlandsorganisationen när sådan finns att delge.

Med anledning av att vikten av ett utökat samarbete mellan Sverige, Danmark och Norge framhålls i en motion när det gäller ambassader, representationer, delegationer och konsulat, konstaterar utskottet att frågan togs upp i samband med kabinettssekreterarens föredragning den 13 oktober

2016. Det angavs då att möjligheterna till samlokalisering med andra länder, inte minst de nordiska, undersöks löpande. Vidare informerades om att det på 23 orter finns någon form av nordisk administrativ samverkan. Det uppgavs att den administrativa integrationen kommit långt i Yangon och i Dhaka. Det angavs också att det förekommer diskussioner mellan Sverige, Norge och Danmark om att dela ambassadlokaler i Islamabad.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att konstitutionsutskottet bör avstyrka motionerna 2016/17:2533, 2016/17:2574 och 2016/17:2853.

Inom ramen för anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. föreslås i budgetpropositionen för 2017 bl.a. att medel tillförs för insatser relaterade till det svenska medlemskapet i FN:s säkerhetsråd, för att stärka svensk kapacitet för medling, dialog och konfliktförebyggande, för en ambassadörstjänst mot människohandel, för främjandeinsatser vid nya utlandsmyndigheter och för migrationsarbete. I samband med kabinetssekreterarens föredragning för utskottet den 13 oktober 2016 angavs att de föreslagna anslagsförändringarna på nämnda områden ingår i utrikesförvaltningens del av anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m.

I flera motioner föreslås en minskning av anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Utskottet konstaterar att motionsförslagen om minskningar i förhållande till regeringens förslag inom utgiftsområde 1 anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. i flertalet fall inte har specificerats med avseende på utrikesförvaltningens del av anslaget. Utskottet konstaterar dock att flertalet av de ovan nämnda förslagen avvisas i motion 2016/17:3411 när det gäller tillförsel av medel till utrikesförvaltningen. Utskottet stöder regeringens förslag.

Utskottet konstaterar vidare att Utrikesdepartementets andel av anslaget för 2016 uppgår till ca 39 procent. Antalet medarbetare inom Regeringskansliet uppgick under 2015 i medeltal till 4 534 personer, varav 1 263 var anställda inom utrikesförvaltningen (exklusive lokalanställda vid utlandsmyndigheterna). Merparten av Utrikesdepartementets kostnader hänförs till verksamhet utomlands.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens förslag till medelstillsdelning för anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. och anser därmed att konstitutionsutskottet bör avstyrka motionerna 2016/17:2223, 2016/17:2848, 2016/17:3285 yrkande 1, 2016/17:3411 och 2016/17:3429 i de delar de berör anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m.

Stockholm den 27 oktober 2016

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Göran Pettersson (M), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S), Sotiris Delis (M), Anders Österberg (S), Jamal Mouneimne (S) och Åsa Eriksson (S).

Avvikande mening

Utrikesförvaltningen m.m. (C)

Kerstin Lundgren (C) anför:

I samband med kabinetssekreterarens föredragning för utskottet den 13 oktober 2016 klargjordes utrikesförvaltningens del när det gäller de anslagsförändringar som anges i budgetpropositionen för anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Flertalet av dessa anslagsförändringar avvisas av Centerpartiet.

Arbetet relaterat till det svenska medlemskapet i FN:s säkerhetsråd bör kunna ske inom ramen för tidigare anvisade anslag eller genom omprioriteringar. Av denna anledning anser Centerpartiet att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 19,5 miljoner kronor 2017 och 39 miljoner kronor 2018.

Svensk export är viktig men dess framgång styrs inte av nivån på anslaget till Regeringskansliet. Av denna anledning anser Centerpartiet att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. minskas med 6 miljoner kronor per år 2017–2019.

Centerpartiet anser att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 2,5 miljoner kronor per år samt med 20 miljoner kronor per år 2017–2018, eftersom regeringens förslag om ökade medel till följd av migrationsarbete avvisas. Eftersom regeringens förslag om en förstärkning i syfte att stärka den svenska kapaciteten för medling och konfliktförebyggande får tillgodoses inom ram föreslår Centerpartiet att anslaget minskas med 6 miljoner.

Med det anförda anser Centerpartiet att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3411 i de delar som berör utrikesförvaltningen inom anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m.

Jag står naturligtvis bakom Centerpartiets motion även i övriga delar men hänvisar när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. som helhet till konstitutionsutskottets behandling.

Särskilda yttranden

1. Utrikesförvaltningen m.m. (M)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Göran Pettersson (M) och Sotiris Delis (M) anför:

Vi konstaterar att Moderaternas budgetförslag skiljer sig från regeringens förslag bl.a. när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Vi står naturligtvis bakom vår motion men hänvisar när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. till konstitutionsutskottets behandling.

2. Utrikesförvaltningen m.m. (SD)

Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD) anför:

Vi konstaterar att Sverigedemokraternas budgetförslag skiljer sig från regeringens förslag bl.a. när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Vi står naturligtvis bakom vår motion men hänvisar när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. till konstitutionsutskottets behandling.

3. Utrikesförvaltningen m.m. (V)

Hans Linde (V) anför:

Vänsterpartiet ser att det finns både ett stort behov och ett stort utrymme för en stark svensk röst i världen. En förutsättning för att Sverige ska vara en tydlig och konsekvent röst för såväl fred, demokrati och mänskliga rättigheter som för jämställdhet, nedrustning och solidaritet är att Sverige har en stark närvaro runt om i världen.

I en föränderlig värld är det självklart att Sveriges närvaro i världen behöver förändras och utvecklas, och det är naturligt att det sker en kontinuerlig översyn av var det bedöms vara mest prioriterat att Sverige är närvarande.

Under den borgerliga regeringen stängdes en rad svenska ambassader, vilket skadade bilden av Sverige och våra möjligheter att föra en självständig och tydlig utrikespolitik. Vänsterpartiet kritiserade bl.a. att den förra regeringen stängde ambassaderna i bl.a. Managua (Nicaragua), Windhoek (Namibia) och Gaborone (Botswana). Vänsterpartiet har samtidigt motsatt sig att Sveriges delegation vid Nato i Bryssel har uppgraderats, eftersom vi har sett detta som ytterligare ett steg bort från den militära alliansfrihet som vi vill slå vakt om.

Vår förhoppning är att en ny regering och en i delar ny inriktning på Sveriges utrikespolitik också ska märkas i Sveriges utlandsrepresentation. Vi välkomnar att Sverige nu öppnar ambassader i Manila, Tunis och Lima. Vänsterpartiet ser ett fortsatt behov av att förstärka Sveriges närvaro i både

Latinamerika och Afrika söder om Sahara – regioner som drabbades av den tidigare regeringens ambassadnedläggningar.

Den 30 oktober 2014 blev Sverige den 135:e staten i världen att erkänna staten Palestina. Erkännandet skickar en tydlig signal till Israel om att vårt land inte accepterar ockupationen av Palestina. Det är ett tydligt stöd till folkrätten och försöken att få till stånd fredsförhandlingar. I och med att Sverige har erkänt Palestina som stat vore det på sin plats att uppgradera det svenska generalkonsulatet i Jerusalem till ambassad.

4. Utrikesförvaltningen m.m. (L)

Birgitta Ohlsson (L) anför:

Jag konstaterar att Liberalernas budgetförslag skiljer sig från regeringens förslag bl.a. när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Jag står naturligtvis bakom vår motion men hänvisar när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. till konstitutionsutskottets behandling.

5. Utrikesförvaltningen m.m. (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

Jag konstaterar att Kristdemokraternas budgetförslag skiljer sig från regeringens förslag bl.a. när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Jag står naturligtvis bakom Kristdemokraternas motion men hänvisar när det gäller anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. till konstitutionsutskottets behandling.